

אומנות שימושית למגזר הממלכתי-דתי

לפי תוכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים.

עליכם לענות על חלק א' – חלק חובה, ועל אחד מבין החלקים ב'–ג'.

חלק א' – יסודות השפה החזותית – חובה 20 נקודות

חלק ב' – מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני 80 נקודות

או

חלק ג' – היבטים בתולדות העיצוב 80 נקודות

עליכם לענות על שאלה אחת מתוך חלק א' ועל ארבע שאלות מתוך אחד החלקים ב' או ג'.

סך-הכול עליכם לענות על חמש שאלות.

לכל שאלה – 20 נקודות. סך-הכול – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות:

1. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספחים המצורפים לשאלון. הן מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

2. ציינו על גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק עניתם: ב' או ג'.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).

כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 6 עמודים ו-12 עמודי נספחים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

חלק א': יסודות השפה החזותית (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2 (לכל שאלה – 20 נקודות).

התמונות לשתי השאלות מוצגות בנספח א' לשאלון.

שאלה 1 – עבודת ילדים

באזורים שונים בעולם נפוצה תופעה של עבודת ילדים. תופעה זו התרחבה בשנים האחרונות בעיקר בקרב אוכלוסיות מוחלשות, בשל ההידרדרות במצבן הכלכלי.
בתמונות 1 ו-2 מוצגות שתי כרזות שעוסקות בעבודת ילדים.

(12 נק') א. תארו כל אחת מהכרזות. בתשובה התייחסו לייצוגים (דמויות ודימויים), לקומפוזיציה ולצבעוניות.

(8 נק') ב. הסבירו מהו המסר הייחודי לכל כרזה, וכיצד הוא בא לידי ביטוי באמצעות קוד חזותי אחד.

שאלה 2 – חוויה של הגירה

בתמונה 3 מוצגת היצירה "האומן" של מאיר פיצ'חדזה, ובתמונה 4 מוצגת היצירה "קורבנות חדשים" של זויה צ'רקסקי.
שני האומנים עלו בצעירותם לישראל מברית המועצות לשעבר. ביצירותיהם הם מביאים לידי ביטוי את חוויית ההגירה שחוו.

(8 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות. בתיאור התייחסו לדמויות ולהתרחשות.

(6 נק') ב. הסבירו מרכיב חזותי אחד שבאמצעותו מוצגת חוויית ההגירה ביצירה "האומן".

(6 נק') ג. הסבירו מרכיב חזותי אחד שבאמצעותו מוצגת חוויית ההגירה ביצירה "קורבנות חדשים".

חלק ב': מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 3–10 (לכל שאלה – 20 נקודות).

התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח ב' לשאלון.

שאלה 3 – תפיסת הרגע

בתמונה 1 מוצגת היצירה "ספינות נכנסות לנמל לה האבר" של ז'אן ויקטור וארנו, ובתמונה 2 מוצגת היצירה "התרשמות, זריחת החמה" של קלוד מונה.

8 נק' א. תארו כל אחת מהיצירות. בתשובה התייחסו לתפיסת החלל ולקומפוזיציה.

6 נק' ב. הסבירו את מידת הקרבה למציאות של כל אחת מהיצירות.

6 נק' ג. הסבירו איזה קוד חזותי של שפת הצילום אימץ מונה ביצירתו.

שאלה 4 – האם הצילום הוא אומנות?

בתמונה 3 מוצגת היצירה "נאדאר מעלה את הצילום לדרגת אומנות" של אונורה דומייה. ביצירה זו מציג האומן את עמדתו כלפי הגדרת הצילום כאומנות.

6 נק' א. תארו את הרגע המתואר ביצירה.

7 נק' ב. הסבירו את עמדתו של דומייה כלפי הגדרת הצילום כאומנות.

7 נק' ג. הסבירו כיצד דומייה מציג ביצירה את עמדתו באמצעות שני מרכיבים חזותיים.

שאלה 5 – נוף עירוני

בתמונה 4 מוצגת היצירה "שדרת המקדש" של לואי ז'אק מנדה דאגר, ובתמונה 5 מוצגת היצירה "סצנת רחוב ליד אנטיבס" של ארנסט מסונייה.

7 נק' א. תארו את היצירה "שדרת המקדש". בתשובה התייחסו לרגע המתואר.

7 נק' ב. תארו את היצירה "סצנת רחוב ליד אנטיבס". בתשובה התייחסו לדמויות ולרקע.

6 נק' ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום שבא לידי ביטוי ביצירה "שדרת המקדש" וקוד חזותי אחד של שפת הצילום שבא לידי ביטוי ביצירה "סצנת רחוב ליד אנטיבס".

שאלה 6 – מונטאז' סובייטי

בתמונות 6א עד 6ה מוצגים פריימים מתוך סצנת המדרגות בסרט "אוניית הקרב פוטיומקין" של סרגיי אייזנשטיין.

4 נק' א. הסבירו מהי שיטת העריכה "מונטאז' סובייטי".

8 נק' ב. האם סצנת המדרגות היא תיאור נאמן של מה שהתרחש במציאות? הסבירו את התשובה.

8 נק' ג. הסבירו מהו המסר של הסצנה, וכיצד המונטאז' הסובייטי מאפשר להעביר מסר זה.

שאלה 7 – תנועה

בתמונה 7 מוצגת הקריקטורה "גסי הרוח יורדים במדרגות" של ג"פ גריסוולד.

(6 נק') א. תארו את הקריקטורה. בתשובה התייחסו לדמויות ולקווים.

(7 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הקולנוע שבא לידי ביטוי ביצירה.

(7 נק') ג. הסבירו איזו ביקורת באה לידי ביטוי בקריקטורה.

שאלה 8 – סרטונים פורצי דרך

בתמונות 8 עד 8 מוצגים פריימים מתוך הסרטון "סטוקי ביל", שידור הטלוויזיה הראשון של ג'ון לוגי ביירד, ובתמונה 9 מוצג פריים מתוך סרטון הפרסומת לשעוני בולובה.

(6 נק') א. הסבירו מדוע הסרטון של סטוקי ביל נחשב לפורץ דרך.

(7 נק') ב. הסבירו איזה קוד חזותי של שפת הטלוויזיה בא לידי ביטוי בסרטון של סטוקי ביל.

(7 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחר של שפת הטלוויזיה, שבא לידי ביטוי בסרטון הפרסומת לשעוני בולובה.

שאלה 9 – המחט התת-עורית

בתמונה 10 מוצגת היצירה "בקבוקי קוקה קולה ירוקים" של אנדי וורהול.

(6 נק') א. תארו את היצירה. בתשובה התייחסו לקומפוזיציה ולצבעוניות.

(6 נק') ב. הסבירו את המושג "המחט התת-עורית", שטבע הסוציולוג לאסוול.

(8 נק') ג. הסבירו כיצד המושג "המחט התת-עורית" בא לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 10 – מידת הקרבה למציאות

בתמונה 11 מוצגת היצירה "החוף בז'רוויל" של ז'אן פרנסואה מילה, ובתמונה 12 מוצגת היצירה "ניו יורק, רחוב 14 מערב" של ארון סיקינד.

(7 נק') א. תארו את היצירה "החוף בז'רוויל", והסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום שבא לידי ביטוי ביצירה.

(7 נק') ב. תארו את הצורות ואת הצבעוניות ביצירה "ניו יורק, רחוב 14 מערב", והסבירו את מידת הקרבה של היצירה למציאות.

(6 נק') ג. הסבירו איזו שפה חלופית לשפת הקולנוע הוצעה ביצירה "ניו יורק, רחוב 14 מערב".

חלק ג': היבטים בתולדות העיצוב (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 11–18 (לכל שאלה – 20 נקודות).

התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח 3 לשאלון.

שאלה 11 – התפתחות התחבורה

בתמונה 1 מוצג גשר הברזל ליד קולברוקדייל שתכנן ועיצב תומס פרנולס פריצ'רד, ובתמונה 2 מוצגת כניסה לתחנת מטרו בפריז שתכנן ועיצב הקטור גימאר. הכניסה לתחנת המטרו נבנתה כמאה שנים לאחר בניית הגשר.

- 4 נק' א. הסבירו כיצד השפיעה המהפכה התעשייתית על התפתחות התחבורה.
8 נק' ב. תארו את הגשר. בתשובה התייחסו גם לשימוש בטכנולוגיה של יציקת ברזל.
8 נק' ג. תארו את הכניסה לתחנת המטרו. בתשובה התייחסו גם לשימוש בטכנולוגיה של יציקת ברזל.

שאלה 12 – מכוניות

בתמונה 3 מוצגת מכונית פורד מודל T של הנרי פורד, ובתמונה 4 מוצגת מכונית לה-סאל שעיצב הארלי ארל.

- 7 נק' א. תארו את מכונית מודל T מהבחינות האלה: צבעים, צורות ושיטת הייצור.
7 נק' ב. תארו את מכונית לה-סאל מהבחינות האלה: צבעים, צורות וחומרים.
6 נק' ג. הסבירו חידוש אחד בעיצוב כל אחת מן המכוניות.

שאלה 13 – כורסת הסבה והדום

בתמונה 5 מוצגים כורסת הסבה והדום שעיצבו ריי וצ'רלס איימס.

- 9 נק' א. ציינו מיהו קהל היעד של הכורסה, והסבירו כיצד המבנה שלו הותאם לקהל היעד.
8 נק' ב. הסבירו חידוש אחד בעיצוב הכורסה.
3 נק' ג. ציינו מקור השראה אחד לעיצוב הכורסה.

שאלה 14 – ביתן ברצלונה

בתמונות 6א ו-6ב מוצג (מבחוץ ומבפנים) "ביתן ברצלונה" שתכנן לודוויג מיס ואן דר רוהה.

- 12 נק' א. תארו את ביתן ברצלונה מהבחינות האלה: צורות, חומרים, צבעים, והקשר בין החלל החיצוני לחלל הפנימי.
8 נק' ב. הסבירו מדוע ביתן ברצלונה נחשב חדשני לתקופתו.

שאלה 15 – עיצוב מגויס

בתמונה 7 מוצג מטה המפלגה הפשיסטית האיטלקית של מוסוליני ברומא, ובתמונה 8 מוצג הביתן הגרמני בתערוכה הבינלאומית בפריז שתכנן אלברט שפיר.

על כל אחד מהמבנים מופיע ייצוג חזותי אחר – על מטה המפלגה הפשיסטית מופיעה כרזה, ועל ראש הביתן הגרמני ניצב פסל.

(6 נק') א. תארו כל אחד מהמבנים. בתשובה התייחסו לצורה ולגודל.

(7 נק') ב. 1. הסבירו מדוע נתלתה הכרזה על החזית של מטה המפלגה הפשיסטית.

2. הסבירו מהו המסר שהכרזה מבטאת.

(7 נק') ג. ציינו לאיזה צורך הוקם הביתן הגרמני, והסבירו מהו המסר שמבטא פסל הנשר הניצב בראשו.

שאלה 16 – כרזות

בתמונות 9 ו-10 מוצגות שתי כרזות שעיצב הרברט מאטר – כרזת מנקה הארובות וכרזת פרסומת לכיסא ברטויה. בשתי הכרזות מוצגים כיסאות של חברת קנול.

(8 נק') א. תארו את כרזת מנקה הארובות. בתשובה התייחסו לטכניקה, לצבעוניות ולקומפוזיציה.

(8 נק') ב. תארו את כרזת הפרסומת לכיסא ברטויה. בתשובה התייחסו לטכניקה, לצבעוניות ולקומפוזיציה.

(4 נק') ג. בכרזת מנקה הארובות השתמש מאטר בגורם ההפתעה ובהומור כבסיס לעיצוב הכרזה. הסבירו כיצד.

שאלה 17 – פוסט מודרניזם

בתמונה 11 מוצג "בית ואנה ונטורי" שתכנן רוברט ונטורי, ובתמונה 12 מוצג "מרכז פומפידו" שתכננו ריצ'רד רוג'רס, רנצו פיאנו וג'אנפרנקו פרנצ'יני.

שני המבנים היו חדשניים לתקופתם.

(10 נק') א. הסבירו שני מרכיבים בבית ואנה ונטורי המבטאים התרסה כנגד התפיסה של האדריכלות המודרנית.

(10 נק') ב. הסבירו את החידוש בתפיסה האדריכלית של מרכז פומפידו.

שאלה 18 – בצלאל

בתמונה 13 מוצג שער אלבום גלויות יובל העשרים לבצלאל של שמואל בן דוד.

עבודה זו היא חלק ממכלול עבודות – גלויות, איגרות שנה טובה, בולים וחפצי נוי – שעוצבו בבצלאל.

(6 נק') א. הסבירו מה הייתה המטרה של עיצוב העבודות האלה, ובהן שער האלבום.

(12 נק') ב. תארו את שער האלבום מהבחינות האלה: הדימויים, הקווים והכתב.

(2 נק') ג. ציינו את הטכניקה ששימשה לעיצוב שער האלבום.

בהצלחה!